

дейтинг контексту підморгування часто має більше значення, ніж дотик, такий як рукостискання, обійми або навіть поцілунок у щоку.

Аналіз матеріалу дослідження продемонстрував, що репрезентативними невербальними засобами комунікації в рамках поведінки очей у первинних міжособистісних діадичних інтеракціях під час романтичного знайомства є взаємний погляд, погляд вниз, погляд вбік, підняття брів, взаємний погляд з-під брів та підморгування. Відтак, комунікативна стратегія «Створення першого враження» характеризується: 1) гендерно-нейтральними невербальними засобами комунікації наведеними у відсотковому співвідношенні, ініційованими жінками і чоловіками відповідно: взаємний погляд (100 vs. 100), погляд вниз (66,1 vs. 38,7), погляд вбік (27,1 vs. 10,6), підняття брів (25,9 vs. 13,4); 2) гендерно-специфічними (ініційованими лише жінками) невербальними засобами комунікації: взаємний погляд з-під брів (20,1) та підморгування (2,6).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Kendon, A. (1967) Some functions of gaze-direction in social interaction. *Acta Psychologica*, 26, 22-63. [https://doi.org/10.1016/0001-6918\(67\)90005-4](https://doi.org/10.1016/0001-6918(67)90005-4)
2. Patterson, M. L. (2011) More than words: The power of nonverbal communication. Barcelona: Aresta.
3. Straaten, I. V., Holland, R. W., Finkenauer, C., Hollenstein, T., & Engels, R. C. (2009) Gazing Behavior During Mixed-Sex Interactions: Sex and Attractiveness Effects. *Archives of Sexual Behavior*, 39(5), 1055-1062. <https://doi.org/10.1007/s10508-009-9482-x>
4. Wood, J. A. (2006) NLP Revisited: Nonverbal Communications and Signals of Trustworthiness. *Journal of Personal Selling & Sales Management*, 26(2), 197-204. <https://doi.org/10.2753/PSS0885-3134260206>

*Ситенко Ольга
Вінниця*

ФУНКЦІЙНО-СЕМАНТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИГУКІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ ДІАНИ СЕТТЕРФІЛЬД «ТРИНАДЦЯТА КАЗКА»)

Вигуки становлять величезний пласт в дискурсі персонажів художнього твору, який, «виконуючи в художній літературі комунікативно-естетичну функцію, є особливим виразним засобом передачі живої, природної мови» (Плющ, 2010, с. 81). Вигуки прямо

вказують на ту чи іншу емоцію, не називаючи її, таким чином, використовуючи їх в художньому тексті, автор створює ефект автентичності емоційного прояву, робить мову персонажа більш емоційно насиченою і тим самим, ближчою до тієї, яку людина використовує в реальному житті.

Неоднозначність статусу вигуків як частини мови, розбіжності у його трактуванні, невизначеність кінцевого комплексу його характеристик зумовлює необхідність більш глибоких та досконалих розвідок цього особливого лексико-граматичного класу слів, що визначає **актуальність** нашого дослідження.

Предметом дослідження постають лексико-семантичні та функційні ознаки вигуків у сучасній англійській мові.

Метою дослідження є встановлення особливостей функціонування вигуків у сучасній англійській мові.

Мета студіювання мотивує необхідність розв'язання актуалізованих **завдань**: 1) з'ясувати статус вигуків як частини мови; 2) схарактеризувати його основні ознаки у комунікативно-прагматичному аспекті; 3) класифікувати вигуків за лексико-семантичним та функційним критеріями; 4) дослідити особливості функціонування вигуків у сучасній англійській мові.

Вивчення класу вигуків породжує необхідність дати тлумачення цього терміну. В українському мовознавстві цю проблему порушено у роботах М. Я. Брицина, І. Р. Вихованця, К. О. Городенської, Л. І. Мацько та ін. В зарубіжних студіях дослідження вигуків проводили Р. Ашдоун, М. Гісманглу, О. Н. Грушецька, Дж. Екерслі, О. Есперсен, Р. Саграгард, тощо.

Нерозробленість лінгвістичного опису вигуків відображається в їхньому словниковому поданні. У науковій літературі існують різноманітні визначення цього пласту лексики. Сучасні вітчизняні академічні граматики витлумачують це поняття як «незмінювана особлива частина мови, яка виражає почуття, волевиявлення мовця, не називаючи їх» (Звонська, 2017, с. 82).

К. Г. Городенська зазначає, що проблему кваліфікації вигуків визначає «питання про співвідношення в них емоційного й поняттєвого, про їхній зв'язок із поняттям і судженням і, відповідно, зі словом та реченням, з різними ярусами мовної системи, зокрема зі сферою мови і мовлення, тощо» (Вихованець, Городенська, 2004, с. 376). Відповідно до цього, існують різні підходи до встановлення статусу вигуків. Так, І. Р. Вихованець зараховує вигуків до морфологічних одиниць, що походять із повнозначних і службових частин мови та визначає їх як «окремий і особливий розряд слів, що не

мають номінативної функції й служать для безпосереднього вираження різних емоцій і волевиявлень» (Вихованець, Городенська, 2004, с. 376).

В унісон українським лінгвістам дає своє визначення В. Йованович (Jovanović, 2004, р. 17–28), який вказує на подвійну природу вигуків і акцентує увагу на виокремленні вигуків в однозначно окремий клас слів, які значною мірою вказують на відчуття, відношення і стан.

О. Мельник розробила детальну класифікацію так званих семантичних нашарувань, що проявляються лише контекстуально, і виокремлює 14 семантичних варіантів, крім тих, зафіксованих у словниках, серед яких відмітила такі: агресія, завзяття, байдужість, відмахнутися, злість, зрозуміло, рішучість, обурення, повчальний тон, привітне впізнавання, пригадати, радість, захват, розгубленість, стурбованість, сполоханість, тріумф (Мельник, 2011, с. 26–40).

В. Йованович (Jovanović 2004, р. 17–28) виокремлює 21 можливе семантичне значення вигуків, зумовлене контекстуальною ситуацією, серед яких: гнів, роздратування, нетерпіння, радість, задоволення, печаль, біль, страх, обурення, огида, роздратування, тощо.

На основі загальноприйнятих класифікацій нами проаналізований шар вигуківих одиниць в сучасній англійській мові на матеріалі роману Діани Сеттерфілд «Тринадцята казка».

Весь пласт вигуків, проаналізований в досліджуваному творі, ми розділили на 3 великі групи: емоційні, імперативні і етикетні. Всього в «Тринадцятій казці» було зафіксовано 159 вигуків.

Група емоційних вигуків є найчисленнішою, вона нараховує 95 одиниць. Примітний той факт, що більша частина вигуківих одиниць припадає на фрагменти текстів, що містять діалоги з обслуговуючим персоналом садиби, а в мові головних героїв вони практично відсутні.

Всю категорію досліджених емоційних вигуків ми можемо розділити на одиниці, що виражають:

1) радість, задоволення, порозуміння: *“Aha! There you are!” boomed a great voice behind me* (Setterfield, 2006, с. 92) “; *“Ah, the rule of three ... The magic number”* (Setterfield, 2006, с. 21);

2) жаль, печаль, докір: *“Oh, my poor child”* (Setterfield, 2006, с. 151) ‘Бідне дитя’; *“Oh,” she said. What richness of vibration a single syllable can contain. Fear. Despair. Sorrow and resignation. Relief, of a dark, unconsoling kind. And grief, deep and ancient”* (Setterfield, 2006, с. 151);“

3) подив, переляк, недовіра: *“Goodness gracious!” Aurelius exclaimed softly as he passed me one dainty sandwich after another. “Dear me!”* (Setterfield, 2006, с. 124);

4) роздрагування, невдоволення: *“Damn, foxes”* (Setterfield, 2006, с. 75); *“Good Lord, what a question. Of course, I have not. Have you gone mad, girl?”* (Setterfield, 2006, с. 123);

5) огиду: *“Oh, that’s a girl’s story”* (Setterfield, 2006, с. 39);

6) розмірковування: *“Hmm. There is no family, I seem to remember”* (Setterfield, 2006, с. 67); *“ – How many days? – Oh, Now, when was it exactly he went away...?”* (Setterfield, 2006, с. 65).

Група імперативних вигуків у творі представлена 18 одиницями, що виражають заклик або оклик: *“I called out ‘Hello!’ and a man’s voice was carried back to me”* (Setterfield, 2006, с. 92). *“Come on, be sensible”, I told myself”* (Setterfield, 2006, с. 119).

У тексті досліджуваного матеріалу зустрічається безліч етикетних вигуків (54 одиниці), автор використовує їх для вираження ряду комунікативних цілей, в число яких входить:

1) вираз вітання: *“Good evening,” I said. “I am Margaret Lea.”* (Setterfield, 2006, с. 17);

2) вираження прощання і побажання: *“Good day, Miss Lea. Good day, Doctor”* (Setterfield, 2006, с. 44); *They’ll be all right. Good night”* (Setterfield, 2006, с. 65);

3) вираз прохання: *“Please, excuse my sister. She is not quite well”* (Setterfield, 2006, с. 115); *“Miss Lea, will not you, please, sit down”* (Setterfield, 2006, с. 21);

4) вираз подяки: *“Thank you so much for the tea”* (Setterfield, 2006, с. 45); *“I’m all right, thanks”* (Setterfield, 2006, с. 158);

5) вираз жалю, вибачення: *“I’m sorry. One gets so used to one’s own horrors, one forgets how they must seem to other people”* (Setterfield, 2006, с. 24).

Використання вигуків у тексті художнього твору є стилістично обґрунтованим, так як саме вигуки дозволяють автору найбільш правдоподібно передати мову персонажів і, тим самим, додати емоційність в розповідь.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вихованець, І. Р. (2004) Теоретична морфологія української мови. К. : Універс. вид-во «Пульсари».

2. Звонська, Л. Л. (2017) Енциклопедичний словник класичних мов. К. : ВПЦ «Київський університет».

3. Мельник, О. (2011) Семантика вигука в українській мові. Українське мовознавство.

4. Плющ, М. Я. (2010) Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. К. : Видавничий Дім «Слово».

5. Jovanović, V. (2004) The form, position and meaning of interjections in English. Facta universitatis Series: Linguistics and Literature.

**Соколова Владислава
Вінниця**

**КАУЗАТИВНІ КОНСТРУКЦІЇ З ДІЄСЛОВАМИ, *TO LET, TO MAKE, TO HAVE, TO GET* та *ДОЗВОЛЯТИ, ЗМУШУВАТИ*
(на матеріалі англійської та української мов)**

1. Каузативність як відображення в мові причинно-наслідкових відношень об'єктивної картини світу належить до універсальних фундаментальних лінгвістичних категорій (Залужна, 2019, с. 13).

Об'єктом дослідження є каузативні конструкції (далі КК) в англійській та українській мовах, напр., англ. *to make smb do smth* 'змушувати кого-небудь робити що-небудь', англ. *to get smb do smth* 'змушувати кого-небудь робити що-небудь', англ. *to let smb do smth* 'дозволяти кому-небудь робити що-небудь'; укр. *змусити кого-небудь робити що-небудь*, укр. *дозволити кому-небудь робити що-небудь*.

Предметом є семантика КК в англійській та українській мовах.

Мета полягає у проведенні семантичного аналізу одиниць дослідження та визначенні спільних і відмінних ознак англійських та українських КК.

Матеріалом дослідження слугують 225 конструкцій (125 конструкцій в англійській та 100 конструкцій в українській мові), отримані методом суцільної вибірки з текстових джерел англійської та української мов, з-поміж яких, зокрема, Arthur Hailey «Hotel», Maugham W. S. «Theatre», George Orwell, «1984», Барка В. «Жовтий князь», В. К. Винниченко «Сонячна машина», та інші.

За ступенем участі каузатора каузативні ситуації стратифікують на фактивні, пермісивні (прохібітивні) та асистивні.

За пермісивної ситуації каузатор не є основним джерелом дії, яка каузується, а його роль обмежується дозволом чи заборобою виконання певної дії (Залужна, 2019, с. 20). Цей тип каузативних конструкцій належить до пермісивної каузації, яка реалізується за